

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Bankovní účetnictví

Pohledávky a závazky z vybraných finančních činností

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ ÚČTOVÁ TŘÍDA 2

- Kromě vlastních, tzv. vnitřních účtů, vede banka účty klientské, které co do počtu výrazně převažují
- Vedou je pobočky a expozitury
- Vkladové operace - pasivní charakter - pro banku cizí zdroje, banka v pozici dlužníka, platí nákladové úroky
- Úvěrové operace - aktivní charakter - umístění značné části zdrojů, banka v pozici věřitele, inkasuje výnosové úroky

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ ÚČTOVÁ TŘÍDA 2

- **Účty pro účetnictví komerčních bank:**
 - **Účtová skupina 21 - Standardní pohledávky**
 - **Účtová skupina 22 - Vklady klientů**
 - **Účtová skupina 23 - Přijaté úvěry**
 - **Účtová skupina 24 - Sledované a ohrožené pohledávky**
 - **Účtová skupina 25 - Agendy z pověření (jen ČSOB)**
 - **Účtová skupina 26 - Emitované krátkodobé cenné papíry**
 - **Účtová skupina 27 - Účelově vázané pohledávky a závazky**

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Účtová třída 2

Účtová skupina 21 - Standardní pohledávky

STANDARDNÍ POHLEDÁVKY

■ Zpravidla vedené účty:

■ Krátkodobé úvěry

■ Střednědobé úvěry

■ Dlouhodobé úvěry

(na těchto účtech se účtuje také o úvěrech poskytnutých dle zákona o stavebním spoření a hypotečních úvěrech)

■ Spotřební úvěry nekategorizované - úvěry poskytnuté fyzickým osobám pro osobní účely a také pohledávky z karet (kreditní)

■ Ostatní pohledávky za klienty (z faktoringu)

■ Opravná položka ke spotřebním úvěrům nekategorizovaným

STANDARDNÍ POHLEDÁVKY

- **Spotřební úvěry nekategorizované - spotřební úvěry poskytnuté klientům, které banka nezařazuje do kategorií podle předpisů ČNB**
- **Jde zpravidla o drobné úvěry, zárukou ručení dalších občanů dlužníkovi**
- **Opravná položka ke spotřebním úvěrům nekategorizovaným**
 - **Podle předpisu ČNB se netvoří opravné položky k jednotlivým spotřebním úvěrům, ale jedna opravná položka k celému portfoliu úvěrů, a to ve výši statistického odhadu očekávaných ztrát**

STANDARDNÍ POHLEDÁVKY

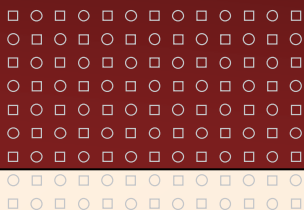
- Charakter účtů - aktivní (kromě opravných položek)
- Podrobná analytická evidence - až k jednotlivým klientům
- V této účtové skupině pouze „zdravé“ pohledávky
- Smluvní doba splatnosti úvěrů - doba, ve které musí být podle smlouvy úvěr splacen
- Zbytková (reziduální) doba splatnosti úvěru - doba rovnající se rozdílu mezi smluvní dobou splatnosti a dobou zjištěnou ke dni sestavení účetní závěrky (příloha k účetní závěrce)

STANDARDNÍ POHLEDÁVKY

- Standardní pohledávky
 - Splácené dlužníkem podle dohodnutých podmínek
 - Dlužník se nachází v příznivé finanční a důchodové situaci a není důvodu pochybovat o včasném vyrovnání celé pohledávky
- Banka sem zahrnuje pohledávky podle předchozího odstavce současně splňující všechna následující kritéria:
 - Splátky jistiny, úroků nebo poplatků jsou řádně spláceny, nebo jsou po splatnosti méně než 30 dní
 - Banka má dostatek informací o finanční a důchodové situaci dlužníka
 - Dlužníkovi nebyla během posledních dvou let žádná z jeho pohledávek restrukturalizována z důvodu jeho tíživé finanční a důchodové situace

STANDARDNÍ POHLEDÁVKY

- V případě, že sjednání poskytnutí úvěru je časově totožné s převodem finančních prostředků, účtujeme přímo na rozvahové účty
- Většinou však okamžik sjednání úvěru není totožný s okamžikem poskytnutí finančních prostředků, které mohou být navíc poskytovány postupně - v jednotlivých tranších => sjednání úvěru se zachycuje v podrozvaze v účtové skupině 91 Poskytnuté přísliby úvěrů a půjček

Účtová třída 2

Účtová skupina 22 - Vklady klientů

VKLADY KLIENTŮ

- **Vkladem se rozumí svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu (§1 zákona o bankách)**
- **Vklady od veřejnosti nelze přijímat bez bankovní licence**
- **Vklady na běžných účtech jsou splatné ihned, tzv. vklady splatné na požádání**

VKLADY KLIENTŮ

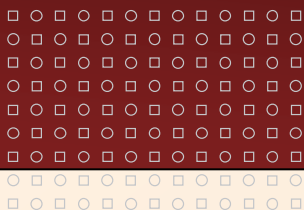
- Zpravidla vedené účty:
 - Běžné účty klientů - peněžní prostředky na běžných i kontokorentních účtech klientů
 - Termínové vklady klientů s výpovědní lhůtou
 - Termínové vklady klientů se splatností
 - Úsporné vklady klientů na požádání
 - Úsporné vklady klientů s výpovědní lhůtou
 - Úsporné vklady klientů se splatností (vkladní knížky, také stavební spoření klientů)
 - Ostatní závazky vůči klientům (platby přijaté bankou pro klienty do doby jejich vyplacení nebo připsání na účet)
 - Vkladové certifikáty (ne CP, ale doklad o složení vkladu)
 - Vkladní listy (ne CP, ale doklad o složení vkladu)

VKLADY KLIENTŮ

- Charakter účtů - pasivní
- V rámci analytické evidence - členění z časového hlediska, z hlediska měny a z hlediska subjektů (rezidenti, nerezidenti)
- Vkladové operace jsou nejrozsáhlejší - využití výpočetní techniky

VKLADY KLIENTŮ

- Rozšíření počtu účtů => zpřesnění identifikace uložených vkladů
- Pasivní obchody banky, která si příjmem peněžních vkladů opatřuje rozhodující část peněžních zdrojů
- Aktivní obchody - poskytované úvěry - jsou dlouhodobějšího charakteru - zájem banky na přijímání vkladů na co nejdelší dobu, nejlépe chráněných různými co nejdelšími výpovědními termíny a lhůtami
- Při takovýchto vkladech poskytování úrokových výhod a mimořádných poplatků při předčasných výběrech vkladů
- Řízení aktiv a pasiv

VKLADY KLIENTŮ

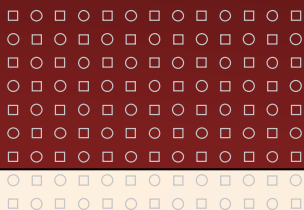
- Účet běžné účty klientů - aktivně - pasivní charakter
- Zůstatky na analyticky odlišených účtech nelze v žádném případě kompenzovat
- Znamená to, že syntetický účet běžné účty klientů vstupuje v rozvaze jak do pasiv, tak v případě kontokorentních úvěrů do aktiv, a štěpí se tak na dva nezávislé účty

VKLADY KLIENTŮ

- **Povinnost pojištění pohledávek z vkladů**
 - **Všechny banky jsou povinny účastnit se systému pojištění pohledávek z vkladů a přispívat do Fondu pojištění vkladů**
 - **Roční příspěvek pro banky činí 0,1% z průměru objemu pojištěných vkladů za předchozí rok, včetně úroků**
 - **Roční příspěvek pro stavební spořitelny činí 0,05%**
- **Příspěvek do Fondu pojištění vkladů je nákladem banky a je účtován v účtové skupině 66 Ostatní provozní náklady**
- **Tyto příspěvky za předchozí kalendářní rok se hradí nejpozději do 31. ledna běžného roku**

- **Pojištěny nejsou pohledávky z vkladů bank, finančních institucí, zdravotních pojišťoven a státních fondů**

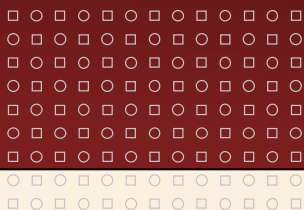
Účtová třída 2

Účtová skupina 23 - Přijaté úvěry

PŘIJATÉ ÚVĚRY

- Zpravidla vedené účty:
 - Přijaté úvěry od klientů
- Přijaté úvěry od klientů, kteří nejsou bankami
- Účtují se zde také repo obchody s nebankovními klienty

Účtová třída 2

Účtová skupina 24 - Sledované a ohrožené pohledávky

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

■ Zpravidla vedené účty:

- Sledované úvěry a ostatní pohledávky
(splatnost není ohrožena, ale dochází k porušení podmínek dohodnutých ve smlouvě)
- Nestandardní úvěry a ostatní pohledávky
(existuje určitý stupeň rizika nesplacení jistiny, úroků a poplatků v plné výši, ale splacení úvěru je přesto značně pravděpodobné)
- Pochybné úvěry a ostatní pohledávky
(splacení je v plné výši vysoce nepravděpodobné, částečné splacení je však možné)

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

■ Zpravidla vedené účty:

■ Ztrátové úvěry a ostatní pohledávky

(jsou nejisté a ani jejich částečné splacení není pravděpodobné, často nenávratné úvěry nebo splacené částečně a v malé hodnotě)

■ Opravná položka ke klasifikovaným úvěrům a pohledávkám - dle opatření ČNB, výše opravných položek úměrná stupni rizika

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

- Sledované, nestandardní, pochybné a ztrátové pohledávky jsou nazývány klasifikovanými pohledávkami
- Klasifikované pohledávky se v souladu s opatřením ČNB č. 9/2002 Sb. účtují na příslušných účtech klasifikovaných pohledávek
- Ohrožené pohledávky - nestandardní, pochybné a ztrátové

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

■ Sledované pohledávky

- Na základě hodnocení bonity dlužníka se dá předpokládat, že jistina, úroky i poplatky budou splaceny v plné výši
- Ve srovnání se standardními pohledávkami došlo ke zhoršení skutečností ovlivňujících splácení jistiny, úroků a poplatků od doby, kdy byl úvěr poskytnut, ale v okamžiku hodnocení pohledávky není předpokládána žádná ztráta
- Do této kategorie banka zahrnuje pohledávky splňující alespoň jedno z následujících kritérií:
 - Splátky jistiny, úroků nebo poplatků jsou po splatnosti méně než 90 dní
 - Banka nemá dostatek informací o finanční a důchodové situaci dlužníka
 - Na základě informací o situaci dlužníka banka nepřerpracovala v posledních šesti měsících plán splátek

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

- **Nestandardní pohledávky**
 - **Obsahují všechny nedostatky sledovaných pohledávek s tím, že splacení jistiny, úroků a poplatků v plné výši je na základě hodnocení bonity dlužníka nejisté**
 - **Částečné splacení pohledávky je vysoce pravděpodobné**
- **Do této kategorie pohledávky podle předchozího odstavce a dále pohledávky splňující alespoň jedno z následujících kritérií:**
 - **Splátky jsou po splatnosti méně než 180 dní**
 - **Banka nemá dostatek informací o situaci dlužníka nebo z nich vyplývá, že splacení pohledávky v plné výši v době její splatnosti je nejisté**

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

■ Pochybné pohledávky

- Mají všechny nedostatky nestandardních s tím, že splacení v plné výši je na základě hodnocení bonity dlužníka vysoce nepravděpodobné
- Částečné splacení pohledávky je možné a pravděpodobné

■ Do této kategorie pohledávky podle předchozího odstavce a dále splňující alespoň jedno z kritérií:

- Splátky jsou po splatnosti méně než 360 dní
- Banka nemá dostatek informací o situaci dlužníka nebo z nich vyplývá, že splacení pohledávky v plné výši v době její splatnosti je vysoce nepravděpodobné

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

■ Ztrátové pohledávky

- Mají všechny nedostatky obsažené v hodnocení pochybných pohledávek s tím, že splacení v plné výši je na základě hodnocení bonity dlužníka nemožné
- Nenávratné nebo návratné ve velmi malé hodnotě
- Banka usiluje o splacení až do doby než je s jistotou prokázáno, že další splacení je nemožné
- V případě trvalého znehodnocení pohledávky ji banka odepíše

■ Do této kategorie:

- Splátky jsou po splatnosti 360 dní a více
- Banka nemá dostatek info o dlužníkovi nebo vyplývá, že splacení v plné výši v době splatnosti je nemožné

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

- V případě rizika nesplacení pohledávky banka tvoří opravné položky
- Při převodu pohledávky na účet pohledávky rizikovějšího stupně se opravná položka dotvoří do potřebné výše, při respektování již vytvořené nižší opravné položky v rámci předchozího stupně její klasifikace

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

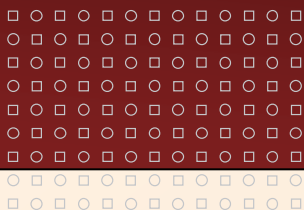
- **Výtah z vyhlášky č. 123/2007 Sb. o pravidlech obezřetného podnikání bank:**
 - **Pohledávky bez selhání dlužníka**
 - **Standardní (není po splatnosti déle než 30 dnů)**
 - **Sledované (není po splatnosti déle než 90 dnů)**
 - **Pohledávky se selháním dlužníka**
 - **Nestandardní (není po splatnosti déle než 180 dnů)**
 - **Pochybné (není po splatnosti déle než 360 dnů)**
 - **Ztrátové (po splatnosti déle než 360 dnů nebo dlužník v konkurzu)**

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

- **Výtah z vyhlášky č. 123/2007 Sb. o pravidlech obezřetného podnikání bank:**
 - **Když existuje více pohledávek za stejným dlužníkem a některá z nich naplňuje podmínky pro zařazení mezi sledované pohledávky, jsou všechny pohledávky za tímto dlužníkem sledované (i takové, u kterých ještě nenastala doba jejich splatnosti)**
 - **Alespoň jednou za čtvrtletí se prověřuje správnost zařazení do kategorií, objemově nevýznamné pohledávky i v delší periodě, nejméně však jednou ročně**

SLEDOVANÉ A OHROŽENÉ POHLEDÁVKY

- **Výtah z vyhlášky č. 123/2007 Sb. o pravidlech obezřetného podnikání bank:**
 - **Metody pro stanovení výše ztráty ze znehodnocení**
 - **Diskontování očekávaných budoucích peněžních toků**
 - **Koeficienty**
 - **Statistické modely**
 - **Koeficienty - rozdíl mezi jistinou pohledávky zvýšenou o naběhlé příslušenství a zohledněným zajištěním se násobí:**
 - **U sledované pohledávky koeficientem 0,01**
 - **U nestandardní pohledávky koeficientem 0,2**
 - **U pochybné pohledávky koeficientem 0,5**
 - **U ztrátové pohledávky koeficientem 1**

Účtová třída 2

Účtová skupina 26 - Emitované krátkodobé cenné papíry

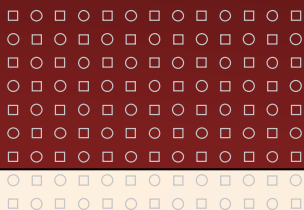

EMITOVANÉ KRÁTKODOBÉ CENNÉ PAPIRY

■ Zpravidla vedené účty:

- Dluhopisy peněžního trhu - závazky z bankou emitovaných dluhopisů peň. trhu
- Ostatní dluhopisy - ostatní emitované dluhopisy se splatností do 1 roku
- Směnky - bankou emitované vlastní směnky a akceptované cizí směnky

■ Tyto cenné papíry mohou být obchodovatelné

Účtová třída 2

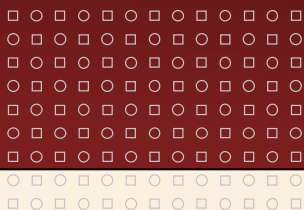
Účtová skupina 27 - Účelově vázané pohledávky a závazky vůči klientům

ÚČELOVĚ VÁZANÉ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY VŮČI KLIENTŮM

■ Zpravidla vedené účty:

- Účelově vázané vklady - jistiny a kauce složené při privatizaci, správa nesplacených vkladů před vznikem společnosti
- Ostatní účelové pohledávky a závazky - vyplývající z mandátních a komisionářských smluv (souvisí s postavením banky jako obchodníka s cennými papíry)

Účtová třída 2

Poznámka

POZNÁMKA

- Finanční pohledávky a závazky evidované v účtové třídě 2 nejsou v současné době přeceňovány na reálnou hodnotu, banka sleduje jejich naběhlou hodnotu
- Naběhlá hodnota znamená aktuální stav pohledávky nebo závazku - jistiny včetně příslušenství - snížené o jejich už splacenou část
- Pokud je k pohledávce vytvořena opravná položka, tato snižuje naběhlou hodnotu uvedené pohledávky